

2023

28

Özet Döviz Pozisyon Raporlaması Kaldırılmıştır ve Sistemik Risk Veri Takip Sistemi Kapsamı Değiştirilmiştir

Hatırlanacağı üzere, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, [bu bağlantıdan](#) ulaşılabilecek olan 20 Mart 2023 tarihli Talimatı ile 1 Nisan 2023 tarihinden başlamak üzere “**Özet Döviz Pozisyon Raporu**” yükümlülüğü getirmiş bulunmaktadır.

Ancak yine TCMB'nin 12 Nisan 2023 tarihli yazısı ile; Özet Döviz Pozisyon Raporlamasına ilişkin yükümlülük, yurt içinde faaliyet gösteren bankalardan nakdi ve gayri nakdi toplam kredi bakiyesi **10 milyon TL ile 50 milyon TL arasında olan firmalar** için **2024 yılı Ocak ayına**, toplam kredi bakiyesi 50 milyon TL ve üzeri olan firmalar için ise 30 Haziran 2023'e ertelenmiş bulunmaktaydı.

Takiben TCMB'nin 2 Temmuz 2023 tarihli yazı ile; Özet Döviz Pozisyon Raporlaması yükümlülüğü, **50 milyon TL ve üzeri kredi bakiyesi bulunan firmalar** içinde **2024 Ocak** raporlama döneminden başlamak üzere ertelenmiş bulunmaktaydı.

Bu kez 8 Kasım 2023 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan [Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#) ile işletmelerin, döviz varlık ve yükümlülüklerine ilişkin olarak TCMB'ye yapmakla yükümlü olduğu döviz pozisyon raporlamasında sadeleştirmeler ve kapsam değişikliklerine gidilmiştir.

Yönetmeliğin 5'inci maddesinin değişiklik öncesi ve sonrası şekli aşağıdaki gibidir.

Önceki Düzenleme	Yeni Düzenleme
<p>(1) Yurt içinden ve yurt dışından sağlanan yabancı para nakdi krediler ile dövize endeksli kredilerinin toplamı ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla 15 milyon ABD doları ve üstünde olan firmalar, veri formu ile talep edilen bilgileri, açıklama formuna uygun olarak Bankaya müteakip aydan itibaren bildirmekle yükümlüdür. Kredi tutarlarının ABD doları karşılığı ilgili dönemin son iş gününe ilişkin Resmî Gazete'de yayımlanan döviz alış kuru kullanılarak belirlenir.</p> <p>(2) Bildirimle yükümlü olup olunmadığının belirlenmesinde, firmanın yabancı para nakdi kredileri ile dövize endeksli kredileri toplamı hesaplanırken varsa son hesap dönemine ilişkin TMS'lere göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS'lere göre hazırlanmış finansal durum tablosunun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço dikkate alınır.</p> <p>(3) Bildirimle yükümlü olan firmanın, yabancı para nakdi krediler ile dövize endeksli kredileri toplamı Bankaca tanımlanan sınıırın altında kalması durumunda, müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona erer.</p> <p>(4) ...</p> <p>(6) ...</p>	<p>“(1) Yurt içinden ve yurt dışından sağlanan <u>toplam nakdi kredi bakiyesi</u> ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla <u>100 milyon TL ve üzerinde</u> olan firmalar ile geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon TL ve üzerinde olan firmalar, veri formu ile talep edilen bilgileri, açıklama formuna uygun olarak Bankaya müteakip aydan itibaren bildirmekle yükümlüdür. Yabancı para cinsinden kredi tutarlarının TL karşılığı ilgili dönemin son iş gününe ilişkin Resmî Gazete’de yayımlanan döviz alış kuru kullanılarak belirlenir.</p> <p>(2) Bildirimle yükümlü olup olunmadığının belirlenmesinde, firmanın toplam nakdi kredi bakiyesi hesaplanırken varsa son hesap dönemine ilişkin TMS'lere göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS'lere göre hazırlanmış finansal durum tablosunun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço; net satış hasılatı ve aktif büyüklüğü hesaplanırken vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan yıllık kurumlar vergisi beyannamesi dikkate alınır.</p> <p>(3) Bildirimle yükümlü olan firmanın, toplam nakdi kredi bakiyesi, net satış hasılatı veya aktif büyüklüğünün Bankaca tanımlanan sınırların altında kalması durumunda, müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona erer.”</p> <p>“(4) Firmanın bildirim yükümlülüğü bulunup bulunmadığına ilişkin takip sorumluluğu firma yönetimine aittir. Bununla birlikte, firmaya bildirim yükümlülüğüne ilişkin Bankanın belirleyeceği usul ve esaslara göre bilgilendirme, firmanın en yüksek nakdi kredi bakiyesinin olduğu kredi veya finansman sağlayan kuruluş tarafından ayrıca yapılır.”</p> <p>“(6) Bildirim yükümlülüğünün belirlenmesinde dikkate alınan kredi, net satış hasılatı ve aktif büyüklükleri, Banka tarafından uygulama talimatı ile güncellenebilir.”</p>

Öte yandan konuya ilişkin olarak 8 Kasım 2023 tarihinde TCMB “[Özet Döviz Pozisyon Raporlamasının Kaldırılması ve Sistemik Risk Veri Takip Sistemi Kapsam Değişikliği Hakkında Basın Duyurusu](#)” konulu bir duyuru yayınlanmıştır. Duyuru aynen şöyledir.

"8 Kasım 2023 tarih ve 32363 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Döviz Pozisyonunu Etkileyen İşlemlerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarafından İzlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 28 Kasım 2017 ve 7061 sayılı Kanunla yeniden düzenlenen 44 üncü maddesi kapsamında; firmaların, döviz varlık ve yükümlülüklerine ilişkin olarak Merkez Bankasına yapmakla yükümlü olduğu döviz pozisyon raporlamasında sadeleştirme ve kapsam değişikliğine gidilmiştir.

Düzenleme kapsamında; 2023 yılı Mart ayında başlatılan, 10 milyon Türk lirası ve üzeri toplam nakdi ve gayri nakdi kredi bakiyesi bulunan firmalardan alınan Özet Döviz Pozisyon Raporlaması uygulamasına son verilmiştir.

Bununla birlikte, 2018 yılından itibaren uygulanmakta olan Sistemik Risk Veri Takip Sistemi kapsamındaki döviz pozisyon raporlamasının firma kapsamı, firmaların ülke ekonomisi içerisindeki temsil düzeyini artırmak amacıyla yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, raporlama kapsamına girecek firmaların tespitinde öngörülen 15 milyon ABD doları ve üzeri yabancı para kredi yükümlülüğü bulunma şartı, toplam nakdi kredi bakiyesi ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla 100 milyon Türk lirası ve üzerinde olma veya geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon Türk lirası ve üzerinde olma şeklinde değiştirilmiştir.

Kapsam değişikliği ile birlikte, mevcut detaylı raporlama formatının sadeleştirilerek firmalara raporlama işlemlerinde kolaylık sağlanması planlanmaktadır.

Kamuoyunun bilgisine sunulur."

Yönetmelik değişiklik metni ve TCMB duyurusu birlikte değerlendirildiğinde, özetle;

1. 2023 yılı Mart ayında başlatılan, 10 milyon Türk lirası ve üzeri toplam nakdi ve gayri nakdi kredi bakiyesi bulunan firmalardan alınan Özet Döviz Pozisyon Raporlaması uygulamasına son verilmektedir,

2. 2018 yılından itibaren uygulanmakta olan Sistemik Risk Veri Takip Sistemi kapsamındaki döviz pozisyon raporlamasının firma kapsamı yeniden düzenlenmektedir; Buna göre; Raporlama kapsamına girecek firmaların tespitinde öngörülen 15 milyon ABD doları ve üzeri yabancı para kredi yükümlülüğü bulunma şartı, toplam nakdi kredi bakiyesi ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla 100 milyon Türk lirası ve üzerinde olma veya geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon Türk lirası ve üzerinde olma şeklinde değiştirilmiştir.

Böylelikle;

a. Öncesinde sadece tutarı 15 milyon ABD doları ve üzeri yabancı para nakdi kredi yükümlülüğü bulunanlar Sistemik Risk Veri Takip Sistemi bildirimini yapmak zorunda iken yeni düzenleme uyarınca yabancı para ya da Türk Lirası cinsinden olup olmaması fark etmeksizin nakdi kredi yükümlülüğü bulunan firmalar kapsama alınmaktadır. TCMB duyurusunda "firmaların ülke ekonomisi içerisindeki temsil düzeyini artırmak amacıyla" şeklinde ifade edildiği üzere, bildirim yapma zorunluluğu kapsamındaki firma kapsamı genişletilmektedir.

b. Firma kapsamı "toplam nakdi kredi bakiyesi ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla 100 milyon Türk lirası ve üzerinde olma veya geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon Türk lirası ve üzerinde olma şeklinde" belirtilmek

suresiyle, nakdi kredi bakiyesi ilgili aylık hesap döneminin son iş günü itibarıyla 100 milyon Türk lirası altında olsa dahi, geçmiş bir yıllık hesap dönemindeki net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü 500 milyon Türk lirası ve üzerinde olanlara içinde bulunulan yılın tamamında bildirim yükümlülüğü getirilmektedir.

c. Bildirimle yükümlü olan firmanın, toplam nakdi kredi bakiyesi, net satış hasılatı veya aktif büyüklüğü ölçütlerinden tümünün yukarıda tanımlanan sınırların altında kalması durumunda, müteakip yıllık hesap döneminden itibaren bildirim yükümlülüğü sona erecektir. Ölçütlerden birisinin dahi aşıyor olması halinde ise bildirim yükümlülüğü devam edecektir.

3. Bildirimle yükümlü olup olunmadığının belirlenmesinde, firmanın toplam nakdi kredi bakiyesi hesaplanırken varsa son hesap dönemine ilişkin TMS'lere göre hazırlanan finansal durum tablosu, TMS'lere göre hazırlanmış finansal durum tablosunun bulunmaması durumunda ise vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan bilanço; net satış hasılatı ve aktif büyüklüğü hesaplanırken vergi mevzuatı çerçevesinde kamu idarelerine sunulmak üzere hazırlanan yıllık kurumlar vergisi beyannamesi dikkate alınacaktır.

4.) Firmanın bildirim yükümlülüğü bulunup bulunmadığına ilişkin takip sorumluluğu asıl olarak firma yönetimine ait bulunmakla birlikte, firmanın en yüksek nakdi kredi bakiyesinin olduğu kredi veya finansman sağlayan kuruluş tarafından ayrıca bildirim yapılacaktır.

Bu Sirkülerimize ilişkin görüş, öneri ve sorularınızı info@narcon.com.tr'ye iletebilirsiniz.

Saygılarımızla.

NARCON YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.

www.narcon.com.tr

8.11.2023